

PÓSA ZOLTÁN
Fanyalgás

Gábor monológja

Milyen volt szökesége? Tessék, vagy idézetek, vagy untig ismert analógiák. Már önmagammal is csak irodalmi panelekben társalgok, dejszen a kimondott szavak nem szállnak el, súlyos koloncaimmá válnak...

Egyszerű havernak néz, ha komolyan venne, nem engedte volna meg magának a kedvesen bizalmaskodó gesztust, mit akarhat mást egy úgyszólván felnőtt medika egy infantilis bölcsészgolyától. Ah, a józan szemlélet meghamisítja a tényeket, s ennek igazán zsácutca lesz a vége. Mert nem az a baj, hogy egy leendő csóró tanár, költő stb. vagyok, ő meg már most előkelő doktorkisasszony, hanem az, hogy megretten attól, hogy Istennőként imádod és kezeled, szerinte nyilván túl sokat képzelsz róla, így túl sokat is vársz tőle. Az emberek önéretesek, s a magaslatot, ahová a csapongó képzelet helyezi őket, előbb-utóbb önként hagyják el, megszöknek a becsvágy nagylelkűségében is önimádó ragaszkodása elől, leugranak a meg nem érdemelt piedesztálról, s ha nem is tudják megnevezni, miért, de meglógnak házi oltárainkról, nem lesznek sokáig sem a csecsebecséink, sem a fétiseink, akiket csodálnak. Eleinte ugyan a környezetüket is bera-gyogják a nekik tulajdonított fénykör-glóriával, de mindenkinek vannak éjszakái, s ilyenkor először reájuk árnyék borul, majd maguk is árnyakká, hívságos, élő, megtestesült gondolatokká válnak, akik elvonják tekintetünket az örökkévalóságtól.

Hülye, ne hagyd, hogy ez legyen a vége, neked is szükséged van egy kis kikapcsolódásra, életedben először élelmes voltál egy kicsit, s kihasználtad a tízhetes füredi idill lehetőségét, nem bugyutáskodtad, nem ügyetlenkedted el, nem borított el tetőtől talpig a cselekvésbénító fanyalgás – no persze, Laci határozottságának köszönhetően. A jórészt tiszántúli falusi parasztfiúkból és fővárosi káderyerekekből álló debreceni évfolyamok a nagy távolság miatt jóval kevésbé tülekszenek a balatonfüredi szívkórházban adódó szakmai gyakorlatlehetőségért – valójában ingyenes nyaralásért, mint amennyire látszólag logikus volna. A karriervadász dögészek, ahogy én csúfolom őket nagy előszeretettel, már az első év elvégzése után olyan kórházakban, intézményekben próbálnak famuluskodni, ahol reményeik szerint öt év múlva állást is találnak. Így közönyösek a világ egyik legszebb üdülővárosának vonzereje iránt. Mindig van öt-hat üres hely a campingben, ahová a medikusok magukkal hozzák ügyeletes szeretői-

ket vagy nyaralni vágyó haverjaikat, akiket mint ál-orvos-tanhallgatókat fölcsempésznek a campingbe küldött egyetemi listára. Én is ott vagyok a meghamisított listán, a flúgos bölcsész és költő, az írói ambíciókkal megáldott-megvert orvos-írónak készülő Laci nagy barátja és társa a „zsenik titkos klubjában”, hezitálással és némi szorongással az új élmények és a féllegális helyzet miatt, de hagy-tam magam rábeszélni a tízhetes potyázásra. Csóró debreceni tanár szüleim egy kis kötelező álagályoskodás után rámondták az áment, még szerény, de biztos zsebpénzzel is elláttak, hiszen ilyen olcsó és hosszú balatoni nyaralást ők az életben nem biztosíthatnának nekem, elkényeztetett, de túlságosan óvott, pátyolgatott csemetéjüknek, aki alapjában véve jól vette az elsőéves vizsgaakadályokat, így megérdemli, hogy lazítson. Jellemző erre a hazug, képmutató világra, hogy – valljuk be – csalással szerezted meg életed eddigi leghosszabb és legolcsóbb nyaralását, de kihagyni akkor sem lehet, mert többször nem kapsz talán az életedben ekkora lehetőséget. Mit számít, hogy eljátszod azt, aki nem vagy, a medikust, nyugtatnád magad, de nem olyan egyszerű ez, hiszen magad számára is észrevétlenül, de életed természetes részévé válik az örökös svindlítés – de hát ezen alapul az egész, te is tudod, hogy csak úgy teszünk, mintha elhinnénk, hogy szabadon élünk. S ők is úgy tesznek, mintha nem hallanák, hogy mi néha kimondjuk az igazságot bizonyos kincstári keretek között. S úgy teszünk, mintha mindez együtt természetes lenne.

Mégis jól döntöttél, mert ki nem hagyhatod a tízhetes lebegés élményét, ebből költőként is profitálsz, élelmeséget tanuló diákként is, de maradj is az élelmeség nyomvonalán. Válaszd azt a változatot, hogy kalandot keresel, s a Balaton mellett életbevágóan szükséges egy alkalmi partner, de sajnos az akarat itt nem segít. Én már eleve másként terveztem a kapcsolathoz fűződő viszonyomat, bár még mindig nem akarom elhinni, hogy ez a gyönyörű, szőke, érett medikatünder engem, a nyamvadt, „gizda”, gimnazistaképű, vékony zsebpénzű, éppen hogy nem gólya filoszt tüntet ki rokonszenvével, miközben itt van a kövér, de jó svádájú divatos, jó módú debreceni ügyvédfia Csuhas, a ravasz jogászyerek, valamint a vidéki bonviván mosolyú, leendő negyedéves medikus-amorózó, fekete hajjú, mézszavú Lulu, a milliomos, menő debreceni orvosprofesszor közepesen tanuló fia, aki Laci szerint is csak azt a nőt nem hódítja meg, akit nem akar. Korban is jobban illik Judithoz, mint én, és utál engem, mert belőlem még kifejlődhet hozzá hasonló szépfiú, de ő soha nem lesz igazi költő és bölcselő. Mégis komoly veszély fenyeget, hogy megint marad ebből az egészből egy nosztalgizálni való, félbe maradt emlékfoslány a nőről, akivel majdnem elkezdődött valami. Látom

magam, amint megint elzokogom barátomnak a bajomat, születik is belőle legalább három szonett, ha egy is közölhető, már ötven forint, na, ahhoz képest, hogy megjelent egyetlen versed a helyi napilap vasárnapi rovatában, ráadásul A szellem inasai című egyetemista gettószámban immár egy éve, „meglehetősen (és folyamatosan) nagyképű vagy”, mint Aldous Huxley ellenszenves irodalmi szerkesztőfigurája, Burlap A végzet bábjátékából. De jó lenne holnap a szokásos nyüzsgés, öndomborítás helyett egy jó nagyot piálni, most nyugodtan berúghatsz, anyád nem látja, nem sopánkodik, hogy „kisfiam, ez méltatlan hozzád”, pedig igaza van ráadásul. Ámítom magam, mit akarok a szesztől, felejtést pár órára, néhány önfeledt perccet, utána kétnapos katzenjammert, ami semmit sem old meg. Mindenesetre Judit meg tudná határozni, miért válnék majd számára előbb-utóbb szörnyeteggé, tudná, hogy önhibámon kívül használati tárgyat látnék benne, s vagy tömegemberré degradálna, vagy érzékeinek rabjává, fűjod a tiltott Heideggert. Beszabadultál az egyetemi könyvtárba adjunktus nagybátyád K, azaz kutatói olvasójegyével, haza nem vihetted, de helyben olvasásra megkaptad Sartre, Camus, Heidegger műveit, de a renegát marxista Fischer Művészet és koegzisztencia című munkáját németül nem merted odaadni a csinos, fekete könyvtáros lány, ezeket sem szabadna neked – súgta, s könnyedén hozzám simult, nem mertem észrevenni, pedig tesszik, s ráadásul úgy könnyebb lenne akár a nagy tiltott csemegét, Roger Garaudy Parttalan realizmusát kikönyörögni, ha járnátok a lánnyal, na ne már, te most Juditot szereted, csélszap, szörnyzseni, aki eszköznek tartja még a szerelmet is az alkotóvá váláshoz. Eh, megint nagyképű vagy, ehhez nem kell zseninek lenni, ugyanez a sors várhat rá egy igazi nyárspolgár mellett is, de mellettem ellensúlyozná a pokoli élményt az örökkévalóság, csodás verseimben vigaszt találhatna, ami persze, mint ahogy említetni kegyeskedtem, mellékessé tenné őt, s én figyelmen kívül hagynám, hogy ő autonóm lény. Hm, nem is vagyok beképzelt. Én, Barna Gábor, a szörnyeteg, „magyarból jeles, tornából fölmentve” à la Karinthy Frigyes. Az viszont tény, hogy a szörnyetegek juttatnak a legtöbb embert a viccosztályra. Hehe. Szeretem, de vajon mit értek én a szeretni fogalmon?

Lulu és csuhás dialógusa

A savanyú kút lágy boltívénél beteg bácsikák, nénikék állnak sorban, merítenek egy-egy poháryival a hosszú élet és a jó gyomor titkából, majd a parkon át eléjük táruzó balatoni panorámába felejtkeznek. A sétány mögött valószínűtlen kék ég, kék tó ikerpárja sokszo-

rozza a napfényt. A félsziget magasából fenségesen uralja a tájat a tihanyi apátság kettős csibor fekete tornya. A padon ülő szőke, tejfelképű fiú gyönyörködve bámészkodna, de mellette ül egy hiperaktív, izgága fickó, fekete haja, mintha paróka lenne, vékony szemöldijét ceruzával húzta ki egy láthatatlan sminkes. Bronzbarna arca, lapított, formás orra, huncut mosolya fölélénkül, ahogy elviselhetőbb küllemű nők kerülnek szemhatárába, nyomban játszani kezd egy láthatatlan publikumnak. A táj szépsége iránt közönyös, ami kissé zavarja hóka-képű, szőke kövér cimboráját, de nem akarja megbántani a bonvivánt, aki számára izgalmas témába vág bele:

– Holnap végre kitúrázzuk, majd aztán kibulizzuk magunkat a klinika kontójára.

– Mi duplán potyautasok vagyunk.

– Ugye, most jól jön az álmedikus szerep. Ha megmaradtok becsületes mérnöknek, bölcsésznek, jogásznak és a lumpenproletariátus egyéb válfajának, minden pénzetek kajára ment volna el.

– Azt hiszed, nem tűnt föl már nekik, hogy az ebédlőben lényegesen több orvosjelölt van, mint a kórtermekben? Teljesen a dokik és a kiszolgáló személyzet jóindulatától függünk. Gondolod, az öreg prof is ilyen simán belenyugszik?

– Már előkészítettük, s megígérte, hogy a kirándulás, a bál és lényegében az egész tíz hét alatt is elfelejt számolni.

– Pont holnap este leszel szalma, Éva hazautazik pár napra.

– Ne hidd, a vadászat szele már elkapott. Éva már a könyökömön jön ki. Különben is, nem gondolod, hogy Jutka sokkal csinosabb?

– Ejnye Lulu. Egyrészt inkább szebb, vagy csak izgalmasabb, Éva sokkal csinosabb. Másrészt Jutka már félig a poétáé.

– Sajnálom, Gábor úgyis elügyetlenkedné. Amúgy sem árt, ha letörik a szarva.

– Gábor rendes gyerek.

– Nem ismered még eléggé. Egy felfuvalkodott hólyag. Ráadásul komikus, egy nyálás képű pubika jár egy bár koravén, de gyönyörű nővel. Jutka nemcsak idősebbnek látszik, hanem tényleg öregebb is nála vagy két-három évvel. Olyan ez a Gábor, mint egy gimis.

– Intelligens krapek.

– Aláírom. De sznob is. Annyira ismered, hogy tudod, más kedvéért visszavonulót fűjnek, de Gábor tulajdonjogát nem ismerem el. Neki különben sincs semmi keresnivalója a nők körül, olvasson, írjon, hülye könyvmoly.

– Ne becsüld le. Hallgattam, hogyan beszélgetnek. Jutka tiszteli benne a humán zsenit.

– Akit tisztelünk, nem biztos, hogy elfogadjuk partnernek.

– A srác pszichológiája lenyűgöző, s előbb-utóbb megtalálja Jutkával a hangnemet.

– Valóban, ő felkelti a Jutkában nem is túlságosan lapangó homo sapienset, s a Jutka előbb-utóbb rájönne, hogy olyan szálak kötik össze őket, amik elegendők talán egy életre szóló kapcsolatra is. Én ehhez valóban nem értek. Én a nőstényt tudom benne csupán ingerelni, ez talán nem fakaszt belőle mély érzelmeket irántam, csak a kant fedezi föl bennem. Ha hagynám Gábort zavartalanul működni, a gyakorlat végére talán már oltárhoz is vezetné Jutkát, a számomra untig elég ösztönöket pedig egy órácska alatt fel lehet borzolni, bizony, Csuhiám, a harc egyenlőtlen, mintha a nyúl és a teknősbéka futna versenyt. A fiatal költők rosszabbak a szobatudósnál, Gábornak még annyi gyakorlati érzéke sincs, mint a mi jólelkű intézetvezető profunknak, akinek a világ a füredi kórház műtőjénél kezdődik, s a portájánál végződik.

– Lulu, játszod magad, de primkó vagy. Hiába próbálsz eredeti lenni, az előző eszmefuttatásodban is legalább kétszer vétettél a magyar nyelvhelyesség szabályai ellen. Határozott névelőt nem használunk személynév előtt, s amik helyett amelyeket kellett volna használnod. S már megint tartogatsz valami kellemetlen meglepetést a társaság számára.

– Nem is tudtam, hogy a jogi egyetemen nyelvészeket képeznek, csak te kellestél ide, te csodabogár kettő, illetve Lacival együtt három. Ne félj, nem bántom a hülye barátodat, nem verem meg, csak elvarjúzom a nőjét, megmentem Jutkát egy nagy szerelemtől a világfájdalom bajnokával. Attól nem leszek rosszabb orvos, hogy névelőt vagy mit használok személynév előtt.

A két barát nem veszi észre a Tagore sétány felől közelítő langaléta, kis híján kétméternyi, rokonszenvesen majomképzű fickót, aki így észrevétlenül hallgatja végig az épületes párbeszéd utóbbi részét, s fölényes-harciasan közbevág:

– Igaza van Csuhiának, primkó vagy, és az mindenél többet mond, hogy még a legjobb barátodnak is herótyja van tőled, mert megint kellemetlenkedni akarsz.

– Haverom, mintha te is orvostanhallgató lennél, mégis örökké a vendégek pártját fogod.

– Jaj, jaj, Lulu, nincs annál komikusabb, mint amikor egy rossz katona védi nagy böszén a mundér becsületét. Azt hiszed, nem tudom, hogy nem valami fényesen tanulsz? Azért nem húznak el soha, mert tekintettel vannak az apádra, tudják, hogy majd benyom valami elméleti intézetbe, ahol nem okozhatsz közvetlen kárt, de ezért, a magadfajták miatt megy tönkre a tudomány a Magyar Népköztársaságban, az agyatlan szocialista

herék országában. Igenis, hiába beszélsz, téged a kisebbrendűségi komplexus akaratlanul is gonosszá tesz. Belőled hiányzik a jóindulat, mindenkit nyírnod kell, hogy elfelejtsd, nálad fecseg a felszín, hallgat a mély.

– Ha már a komplexusoknál tartunk, ne felejtse el, hogy Freud utóbb maga is elismerte, hogy ezek bele-magyarázások.

– Tipikus félművelt dilettáns... Arany János szerintem félreértett, inkább csak jópofaságból megejtett széljegyzete: Gondolta a fene. Pedig honnan tudja a költő, hogy mire gondolt az ihlet pillanatában? De ez most nem is lényeges, csupán annyit, hogy Freud csak a gyermekkori szexuális élmény elméletének vereségét ismerte el. Azt hiszem, jeleztem már, hogy ne üsd bele az orrod abba, amihez nem értesz, pedig elég szégyen, hogy lassan negyedéves orvostanhallgató létedre ennyire felületesen ismered Freudot.

– Te meg kezdesz olyan nagyképzű lenni, mint Gábor, madarat tolláról, embert barátjáról. Igenis, Gábor fertőzött meg a fellengzős lilaságával. Korábban egészen ember formájú alak voltál, most meg medikus létedre örökké bölcsész halandzsát löksz. Egyébként mindegy. Freud ide, Freud oda, Jutka tudja, hogy „addig fürdünk, amíg nyár van, meleg van”. Hadd legyen én is sznob. Ezt egy Szakonyi Károly nevű novellistától vettem át, na mit szólsz, ettől Gábor is hasra esne.

Laci legyint, nem hatódik meg különösebben Lulu irodalmi idézetétől, s bevonul a kórház előcsarnokába. Csuhas, a kövér jogászgyerek megpróbál objektív lenni.

– Persze ebben sincs egészen igazad. Mivel magyarázod azt, hogy velem Laci soha nem beszél olyan nagyképzűen, mint veled szokott, és hogy Gáborral is olyan jól elbeszélgetek? Te piszkálsz és provokálsz őket örökké. Na, gyere, menjünk be mi is az előcsarnokba, a világon schol ilyen jó kávé nem ittam még, mint itt, Füreden.

Ircsi és Laci

A tágas, pazar előcsarnokban dagadó fotelek mélyén ül egy formás, szeplős, duci, izgatóan töltött galamb lány, szőke kontyától nagy darab, formás lábfejeig minden szexi rajta, pedig nem is szép, de annyira rokonszenves, hogy az érzékeny férfiember megőrül tőle. Szemben terpeszkedik vele az előbb megismert Mikó Laci. Tűnődve nyújtja át a pici csészécskéből párolgó dupla feketét Ircsinek, s közben idézi a félmondatot Gábortól:

– A poéta azt szokta rólad mondani: annyira rokonszenves vagy, hogy az már szexuális értelemben is vonzó.

– Ahhoz képest alig mer hozzám szólni, a kis mulya.

Az egyetértő beszélgető vegyes-kettős szemhatárára érkezik Lulu és Csuhas. Ircsi rájuk mosolyog, Laci nem is titkolja, hogy az előbb azért hagyta ott őket, mert elege van belőlük. Igen, nehezményezi, amiért megint mellette vannak, s őszintén megkönnyebbült, amiért fölbaktatnak a kórterem felé vezető lépcsősoron. Ircsi kérdőn-szemrehányón néz a fiúra:

– Miért fokozod még te is a feszültséget? Jól akarom érezni magamat, annyi vonzó, jóvágású srác van itt. Én szeretem ezt a pacsuli szagú szépfíút és a széplelkű cimborádat. Ahogy téged is. Mi közünk nekünk ahhoz, hogy ezek marják egymást?

– Talán magyarázatra szorul, hogy én azóta vagyok nyíltan Lulu-ellenes, amióta Gábor itt van. Gábornak is van sok hibája, de ennek mind értelme, helye van Gábor személyiségének sajátos logikai rendszerében. Lulunál, ha úgy vesszük, már az alaptétel is hibás. Úgysem lesz belőlünk semmi, igyunk hát – vallja, aztán lesz belőle egy rossz kutató, mert gyakorló orvosnak alkalmatlan. Így megy ez nálunk, pártunk és kormányunk nagy dicsőségére.

– Pssst – néz idegesen jobbra-balra Ircsi. – Én szeretnék majd itt dolgozni, mire végzek, s a közönséges Ircsiből dr. Kovács Irénne előlépni, reményeim szerint 1972-ben. Apámék téliesítik az arácsi villájukat, oda költözöm, a kórháztól kocsival öt-, busszal tízpercnire. Ha csak el nem baltázza valaki, úgyhogy Laci, kérlek, mérsékelj magad. Különbösen is, nekem bőven elég, hogy meglesz a diploma, az elegáns szanatóriumi állás meg az arácsi házikó, a jól szituált, rendes férj, a két gyerek, a szerény jólét, és békében hagynak. Ha nem fíngatnak minket úgy, mint 1963 előtt, megmaradhatok a magam kis körein belül, megmondom őszintén, sza... pardon, tojok a nagypolitikára. Így van vele az ország nagy része. Ha a hatalom nem pisztergál bennünket, hagyjatok minket békességben élni ti is, örök izgágák. Mi se bántunk senkit. Verd a csalánt a saját... izé, ormányoddal. Látod, én a kedvedért nem trágárkodok, nem malackodok, pedig nekem ez nem könnyű – neveti el magát Ircsi. – Te meg a kedvemért, bármilyen nehéz is, ne hözöngj a jelenlétemben. Tarts nyugodtan gyávának, konformistának, de értsd meg, anyám is, apám is csóro egyetemi tanárok a debreceni bölcsészszakon, majd Gábor harmadikban vizsgázik lélektanból apunál, anyunál meg ötödévesen, angol szakmódszertanból. Boldogok, amiért én nem csóro bölcsész leszek, hanem jól kereső orvos. Minden vágyuk, hogy a szívzanatóriumba kerüljek. Meg is van a kapcsolatunk az öreg profhoz, már kicsit úgy kezel most is, mint leendő kollégát. Ne basz... pardon, tudom, most ígértem meg, többször nem mondom: te nem szereted, hogy szabad szájú vagyok, tisztelem a hülye prudériádat, de te se szúrd el

azzal az én kis karrieremet, hogy nyilvánosan szidod előttem a rendszert. A falnak is füle van, te meg olyanokat mondasz néha, amiknek a hallgatásáért is minimum két év jár. Próbáld már te is kellemesen eltölteni ezt az ajándék két és fél hónapot.

– Ha irodalmi analógiát keresünk – folytatja Laci zavartalanul, mintha Ircsi mit sem szólt volna – rá és barátaira, a peer gynti manó elnevezés a legmegfelelőbb, tudod, van egy nagy norvég író.

– Henrik Ibsen Peer Gyntjére gondolsz. A trollok, vagy más fordításban manók filozófiája: legyél magadnak való, de soha ne légy önmagad. Ne lepődj meg, nem vagyunk azért annyira hülyék és műveletlenek mi, többiek sem. Téged néha emlékeztetni kell: te sem vagy bölcsész, hanem az általad is megvetett dögészek közé tartozol, akár tetszik neked, akár nem. Jó tanárnóm volt gimnáziumban, Ibsen volt a mániája. Etelka néni óva intett minket az Ibsen által megfogalmazott élethazugságtól, csak hogy lásd: képben vagyok, vágom a témát.

– Ha ilyen művelt vagy, azt is sejtet: téves alaptételekből is lehet, ha nem is zseniális, de okos, sőt nagy művet létrehozni, lásd Ernst Mach, az 1838. február 18. – 1916. február 19-ig élt osztrák fizikus és filozófus, a XIX. századi pozitívista tudományfölfogás egyik legnagyobb hatású elméletének megalkotója, kinek fölfogása szerint a bizonytalan metafizikai spekulációk kizárásával csupán annyit állapíthatunk meg, hogy a világ azokból a semleges – se nem ideális-szellemi, se nem materiális természetű elemekből, színekből, hangokból, nyomás-, tér-, időérzetekből, hangulatokból, érzelmekből, emlékképekből, akarati folyamatokból épül föl, amelyek érzeteink, benyomásaink, lelki élményeink tovább nem bontható alkotórészei. Szerinte az elemeken kívül nem létezik semmi.

– Már elnézést, de mi köze ennek a zavaros fejű alaknak, akitől idéztél, Luluhoz? Miért nem mentél bölcsésznek? Örökké irodalomról és filozófiáról beszélsz. Fogadjunk, szó szerint betanultad ezt a hülye falmelléki szöveget valami lexikonból vagy miből.

– Kérdésed második felére válaszolva: medikusnak csak azért jelentkeztem, mert a szüleim egyszerű földművesek a bagaméri térségben, s még jobban félnek attól, hogy lyukas zsebű pajdagógosz leszek, mint a te tanár szüleid. Mi több, kerekpereg kijelentették: csak akkor támogatnak anyagilag az egyetemi éveim alatt, ha orvosnak tanulok. Azért nem hajlandók öt évig eltartani, hogy koldus legyek. Na látod, a saját hibáimat is látom, elismerem, sokkal karakánabb dolog volna elmenni a ruha- vagy a dohánygyárba, utált gimnazista nyári munkáim színhelyére melózni, s estin bölcsészkedni, de ehhez gyöngye vagyok és gyáva. Visszatérve

kérdésed első felére: Mach egyáltalán nem zavaros fejű, arra hoztam föl példaként, hogy egy alapjában véve téves alapképletre is épülhet jelentős filozófia.

– Lacikám, már többször is szerelmet vallottam neked, ismétlem hát: nagyon szeretlek, de ismerd el, irtóra fárasztó fazon vagy. Ha szíveskednél végre megint Lulura visszatérni.

– Azt tenném, ha hagynád. Szóval Lulu sekélyes életművészetét filozófiává próbálja pofozni, s ez az, ami hazuggá, üres pózzá teszi minden mozdulatát és „gondolatát”. Az üresség, a könnyelműség lehet életforma, de ha filozófiát csinálunk belőle, elveszti a szimpátia kísérő akkordjait, s pusztulásra van ítélve.

Ircsi igazat adott Lacinak, de elgondolkodott.

– Laci, mindezek ellenére, ha lány lennél...

– Attól függ, milyen.

– Olyan, mint például Jutka. Gábort, vagy Lulut választanád?

– Attól függ, mire – hangzik a diplomatikus válasz, miközben konstatálta szomorúan, hogy Ircsi értelmes, de nem túl nagy kaliberű kislány, amit az is bizonyít, hogy a választ viccnek fogta föl, s tréfásan rosszálló mosollyal megfenyegette a fiút. De mintha hallotta volna Laci gondolatait, azt kérdezte:

– Ennyire nem érdekel, hogy én kit választanék ket-tejük közül?

– Mert tudom – legyint lemondóan Laci.

– Hogy te most mekkorát tévedsz... És persze hülyé-nek nézel, pedig te vagy az.

Ebéd

Lulu szívesen adott ízelítőt filozófiájából, most éppen Georges-nak, alias Balog Gyurinak, a nyúlánk, szem-üveges mérnökfiókanak tart órát.

– Látnod, Jutkáék asztalánál van még egy szabad hely, egy zöldfülű a helyemben azonnal odapakolná a fenekét, ami háromszoros taktikai hiba lenne. Pro primo, mivel együtt érkezünk, s van elég üres asztal, indokolatlan, hogy kihasználjam azt az egy helyet, ezt a lépést türelmetlenségnek vehetné, ami legalább két fort jelentene számára, kiadnám magam, mennyire fontos nekem ő. Pro secundo: udvariatlanság lenne téged magadra hagynom. Pro tertio, az asztalnál rajta kívül Laci ül Ircsivel, ők Gabi malmára hajtják a vizet – melleleg Gábor tiszta hülye, Ircsi sokkal jobban illik hozzá, én megérzem az ilyesmit, Ircsi bírja a kis hülyét. Annál az asztalnál ki lennék téve egy parázs, de merőben felesleges párbaj veszélyének a túlerővel szemben.

– Vigyázz, az idő Gábornak dolgozik!

– Nem tűnt fel neked, hogy kiváló pszichológusok milyen ügyetlenek a nőkkel szemben? Jutka bonyolult jellem, de ha élvezi is Gábor eszme-futtatásait, reménykedik abban, hogy ezek, ha kerülő úton is, az agyától az ágyába vezetnek. Bármilyen közönségesnek is talárod, így van, elvégre Jutka – megtudtam közben Ircsitől – már huszonnégy éves. S most megjelenek én, aki ugyanoda vezetem őt, hamarabb, a kísértés túl nagy ahhoz, hogy ellent tudjon állni, hiszen művelt lány, feltételezem, hogy ismeri Szakonyit, s tudja, hogy „addig fürdjünk, amíg meleg van”. S ő ráadásul már kihagyott egy ziccet.

– Hogyhogy? – kérdezi Georges, okos, de lomha és fél-művelt úri gyerekecske, aki jellemző módon csak azért barátkozik Luluval, mert a szüleiik összejárnak valamiféle jellegzetes debreceni orvos-mérnök cívis-partikon.

– Az első napon, egy hete, délelőtt, mikor még csak ismerkedés folyt, mindenki tapogatódzott. Én Évával már nagyon bizalmas viszonyba kerültem, de mivel a levegő szabad erkölcsöket diktált, azon az első felejthetetlen estén a párok nagyjából kialakultak, csak majomképző tudálékos Lacikánk leplezte ügyetlenségét a Szodomában vergődő intellektuel szerepével. Egy francia novelláról volt szó. Vitatkoztunk, a lányok szerint obszcén az expozíció, én emiatt prúdnak tartottam őket. Ekkor Laci felhős tekintettel idézte a novella utolsó bekezdését, mintha nem lenne biztos benne, hogy ugyanerre az elbeszélésre gondol-é, mint mi, majd fölényes logikával bebizonyította, hogy mindkét fél hülye, marhaságon vitatkozunk, s rajta kívül senki sem ért az irodalomhoz. Jutka kifejtette, hogy egyetért vele, s ezért nem szólt bele az eddigi polémiába. Érzed, micsoda gesztus, az egész brancsral szemben Laci, a beképzeltlen kelepelő gólya mellé áll ő, a legszebb negyedéves medika, ez pedig ahelyett, hogy örülne, blázirt pofával s avval a jellegzetes éneklős Laci tónusban kijelenti, hogy könnyű annak a bölcsesség látszatát megőrizni, aki hallgat, s még könnyebb a győzteshez csatlakozni. Jutka nem sértődött meg, csak kiállhatatlan alaknak nevezte Lackónkat. Ez már imponált majomfejnek, szó szót követett, s olyan jóba lettek, hogy Jutka visszavonta kijelentését. Karonfogva mentek haza, Jutka szállásáig, ő már a nagy lányokkal lakik a kórház nővérszállásán az egyik ügyeletes szobában, látod, ezt is tudom, egyedül. De ez maradt köztük a legbizalmasabb testi érintkezés, Laci pedig másnap gúnyos megjegyzésemre azzal felelt, hogy ő nem az a fajta férfi, aki lerohan minden lányt, Jutkával egyelőre csak jó barátok. Válgék egészségetekre, de most az a visszás helyzet áll fenn, hogy Jutka gyakorlatilag szabad, számomra Laci miatt mégis tabu. Gábor azonban felmentett passzivitásom kényszerű bilincsei alól, vele úgyis van egy kis elszá-

molnivalóm. Utálom, mert még általános iskolás korunkban egyszer lekommunistáztott egy csaj előtt, aki reakciós szülők gyereke volt, így elfordult tőlem, szerintem a kis szarházi nem is emlékszik erre, de most megkapja, Jutkától fokhagymás lesz az orra.

Közben Lacit értesítik, hogy post restante csomagja jött Debrecenből, így elrohan. Ekkor érkezik Gábor, tanácsatlannul körülnéz, ma szigorúan veszik kivételesen az ebédjegyet, Laci magával vitte a bilétát. Palcsó, a langaléta, kövér, ragyás negyedéves, a másik orvosprofesszorgyerek megvonja a vállát, kiadva hallgatólagosan a jelszót: ha Laci megfeledkezett barátjáról, akivel olyan nagyra van, milyen alapon fáradjanak ők. Gábor konok tekintettel fordulna a bejárat felé, Jutka mosolyogva mellélép:

– Nekem van egy jegyem, ha az hiányzik.

– Kösz – súgja amaz hálásan, eltűnik, majd visszatér a kajával, s egy üres asztalhoz ül.

Ez a bumfordiság még Lulunak is fájt, s bár nyilvánvalóan ügyetlenség, s nem az antipátia jele, Jutka nemigen örül neki, elvörösödve beharapja alsó ajkát.

Sétahajó Siófok felé

A kiránduló diákok csoportja elkülönül az utasoktól, Laci leszólit egy barna kislányt. Gábor szokás szerint saját gondolataival foglalkozik, a közelgő déli part csodájában is képtelen alámerülni. Lulu Júdás-csókkal felérő nyájassággal, mosolyogva kínálja meg cigivel, röhögve konstatálja:

– A forduló legnagyobb meglepetése Csuhas veresége Ircsítől.

Ircsi feltűnik, lesújtóan méri végig Lulut, aki torz tükörként reprodukálja allűrjeit. Ezt senki sem állhatja meg nevetés nélkül, a hangulatot fokozza Gábor és Lulu duettje, amely tercetté egészül ki Laci által. A hajó méltóságteljesen csúszik be a tengeri testvéreivel összehasonlítva is elegáns, lagúnaszerű kikötő ölelő karéjába. Jutka elismerően int, Ircsi se nézett volna ki ennyi életrealitást Gáborból, aki a társaság központja lett. Megérkeznek, délután hat óra, a fenséges partra még a koraest ezüstje sem borult, a naparany még töretlen fényű, melege simogató, a Balaton mintha erősebben hullámozna, szinte illuminálnak tűnik, kékből aranyba, halványszürkébe vált, a parton mindenkit elnémít az aranyhíd, amelynek folyó sárgája a siófoki mólótól a tihanyi félszigetig töretlenül vezet, néha kicsit piroslik, az apátság fölött a kereszt biztatóan integet. A fiatalság mindenütt otthonos zsigeri komfortélménye elhozza mindenkinek a fausti boldog pillanatot, amit maradásra kérne talán Lulu is: hosszan, kitaróan eltölt mindenkit. Lélegzetelállító a nagy kék

országút, víztükör, kacsák, napozók, félmeztelen fürdőzők. Siófok elképesztő nyüzgéséhez mérten a füredi tömeg szinte pihentetően laza, föl kell venniük a sodródó nyaralók ritmusát, míg a Matrózig nem érnek.

Zongorista, harmonikás, gitáros felállás, az öreg primás olykor hegedűt, máskor gitárt vesz kézbe, most hangulatos tánczenére váltanak, A herkulesfürdői emlékek kezdik, utána Amour, mon amour my love, éneklő a zongorista a mikrofonba, elég jól. Jön a divatos tviszt: Gyere hát velem / Nem is kell nekem más / Mint egy kicsi szerencse – az öreg cigány végleg átveszi a gitárt, a hegedű pihen. Herkulesfürdő monarchiás hangulatából, Pazeller bácsi békebeli dallamvilágából átúszunk a huszadik század második felének alig-elejére, nyughatatlan tvisztbe: Töltsük együtt el az életet, / Hosszú hónapokat éveket, / Gyere hát velem, / Nem is kell nekem más, / Csak egy kicsi szerencse. Palcsó guggolva tvisztel, nevetségesen kinyomja a fenekét, Csuhas üveges szemmel bambul asztalán a sörébe, már nem is nézi Ircsit, nem is látná őt, aki Palcsó hatalmas alfelére tesz pajzán megjegyzést.

– Ma itt csövezünk, a parton úgy teszünk, mintha csak napoznánk....

– Nem kell, a haveroméék villája üres, ott héderezünk mindannyian, holnap estig maradhatnánk.

– De hát a prof lefoglaltatta az itteni campinget is jó előre.

– Semmi értelme sem lenne, ha Jutkánál ki próbálnám használni ezt az ötvenszázalékos ziccert, holnap, a bálban fele ennyit sem kell fáradni, nekem többet ér a holnapi veréb egy tűzoknál.

– Tendenciózus.

– Te nem dobtad volna ki a Csuhasét?

– Ne kérdezz ilyen ízléstelen ostobaságokat.

Ircsi szomorúan oldalog el, éppen Gábortól nem várta volna, hogy ennyire ridegen reagál, hát nem érti, ennyire hülye, hogy miatta... Megérdemli, amit Lulutól kap majd hidegzuhanyként.

E bábeli hangzavar közepette ráznak a Matrózban. A Laci, Jutka, Gabi trió könyörtelen háromszöggé zárul, nem engedi be sem a konkávot, sem a konvexet, hiába csapódik be olykor domború, máskor homorúsögzárnak Lulu két pipaszárlába. A táncoló párok labilis egysege Szaturnusz gyűrűként kering körülöttük, a kiszűrődő mondatfoszlányok egy negyedik dimenzióban létező glóriát vonnak a kis társaság fölél.

– A kispika századát éljük.

– Na, azért ne légy ennyire kategorikus.

– Ionesco, Kafka, Gary novellái a legeklatánsabb példái, a lét abszurditása annyira elemi, hogy már nem lehet nagyobb ívbe foglalni. Zseniálisabbak a nagyobb lélegzetű műveknél, a novella az új irodalom egyetlen műfaja.

– Nono, Sánta, Beckett új távlatok a regény, a dráma számára, a nagyobb lélegzet is elfér a század egyre üresebb, csillagtalanebb ege alatt.

– Valóban, eposzok: Weöres Hold és Sárkány, époszok, A Nap és a Hold elrablása...

Ircsi és Lulu dialógusa antiintellekuális híd a kavargás fölött.

– Nem tudom, hogy vagy veled, de nem tartom slágfertigne az, aki a paprikásszalonnához is kaviárt és gint fogyaszt.

– Hagyd, ők így érzik jól magukat.

– Onánia, ezt akarod mondani, ugye?

– Van, aki még ahhoz sem elég kemény fiú.

– Ezt szeretem benned, Ircsi, hogy perverz vagy még szóban is.

A zenekar éppen pauzát tart, Gábor gyanúsán csillogó szemmel magyaráz. Ekkor támogatják Csuást az asztalhoz: két cseh hölgy támogatja, hogy el ne essen. Gábor idétlenül elvigyorodik: Miliu tyi, mondja, a szőke, telivér lány ránevet, szájon csókolja habozás nélkül, kavargás, rendezőség, vigyék haza a barátjukat.

Gábor már normálisan mosolyog, a szőke és a barna cseh lány most őt tartja, hol az egyik, hol a másik csókolja ajkon, Juditba balról Georges, jobbról egy idegen fiú karol. Őt először dühíti a két bohémiai szépség túlzott felszabadultsága, utána meg Gáborra haragszik, amiért engedi magát csókolgatni, fogdosni, ráadásul ő még csak nem is féltékeny a két oldalról belékaroló fickókra, s a két cseh lány és a két fiú egyszerre ébrednek rá, hogy Jutka és Gábor között vibrál valami, összenéznek, magukra hagyják őket.

– Fürödjünk meg, nudizzunk – sikoltoznak a bohém szépségek.

– Vissza a természetbe.

Röpködnek az ingek, nadrágok, bugyik, gatyák, Gábor is az övéhez nyúl. Az elfogyasztott alkohol tetemes mennyisége agyonnyomja az ágaskodni próbáló szemérem figyelmeztetését, a szégyenlősség maradványait, de Judit Gábor karjára teszi a kezét, visszatartja.

– Ne... nem zavarna, orvos leszek, de belefulladsz – mondja gyöngéden, de határozottan. Gábor egy pillanat alatt kijózanodik.

– Biztosan meg vagy botránkozva – hajtja le a fejét.

– Ellenkezőleg, ez a kis intermezzo vidám tónussal bővítette színkáládat, de most még nincs itt az ideje...

– Pornográf voltam.

– Éppen te fejtetted ki, hogy a populáris megnyilvánulások bizonyos szituációkban helyénvalók, sőt szükségesek.

– Kösz, de csak nyugtatni akarsz.

– Jaj, Gábor, ez az, amit egyáltalán nem akarok, de te sajnos fürdés nélkül is kijózanodtál.

A dolgok agóniáját a fontolgtatás mellett a tömeg is meggyorsította, már a siófoki campingben vannak, a prof nem jól intézkedett, senki sem tud a helyfoglalásról, de sorban besurrannak, Laci kérdő mozdulatot tesz titokban Gábor felé, emez ingerülten elhárítja.

Kevés a sátor, elkerülhetetlen a koedukált megoldás, hiszen Jutka barátnőinél csöveznek, s amikor a vendégek megérkeznek, a házigazdi lányok csak annyit mondanak, nem bánják, akárki fekszik melléjük, csak aludni hagyják őket. A zavart, tanácstalan Gábort Ircsi invitálja egy üres sátorba. A fiú kezd teljesen elázni, Ircsi lefekteti a matracra, lehúzza róla a nadrágot, az alsót is félig, ránéz, aztán szomorúan legyint. Visszaerölteti a gatyót az alvó fiúra, nem akarja zavarba hozni vagy visszaélni a helyzettel, ezen elkezd nevetni, elvégre emancipáció van, nem tudja, hogy kilestem teste minden titkát, nagy ügy, orvos leszek, hm, tényleg egész nagy ügy... Magához öleli Gábort, mint egy babát, a haját, az arcát simogatja, de nem ébred föl, a vállába fúrja a fejét, először sírni kezd, majd elalszik.

Ébredés

A hajnal nagy csintalanságokat súghatott a horizontnak, hiszen amaz egészen belepirult, Jutka kimászik a lány-sátorból, eléggé el nem ítéhető módon beles minden-hová, megdermed, amikor Gábort Ircsi karjában látja, a lány, amennyire lehet, fél kézzel tiltakozna: nem történt semmi köztünk, be volt rúgva egészen, semmire sem lenne képes. Jutka majdnem azt mondja, nem kérdeztem, nem érdekel, de nem tudja eltitkolni, hogy örül, mert Ircsi láthatóan igazat mond.

– Azért az alsónadrágot is biztosan leszedted róla, kis huncut – nevet kissé kényszeredetten.

– Az ember érthető módon kíváncsi a reménytelen szerelme micsodájára – motyogja Ircsi, elpirul, mintha azt mondaná: ne cikizz, Judit, tudod, hogy jobban örülnék, ha nem mondanék igazat.

– Jó, jó, kis kukkoló, még be is vallod, hogy megnézted – Judit kisírul a sátorból, látja, hogy Gábor ébredzik, de azért hallgatózik.

– Na, nem mered megkérdezni, mi történt az éjszaka? – így Ircsi. – Ne félj... – Ircsi föláll, kivonul, rajtakapja a hallgatózó Jutkát, fesztelenül, szomorún ránevet, most Jutka pirul el.

A társaság a tűz melegénél pucolja cipőjét, a hangulat nem olyan, mintha a tegnapi ollóval vágták volna el, hanem változatlan. A takarótlan vadcampingezés júniusi, még csípős, hideg éjszakái kifagyasztják az álomsságot, mindenki beletörődött, hogy majd a füredi pokró-

cok alatt, a saját kényelmes hálózsjában, vagy a negyedéves hölgyek már a nővérszállón alusszák ki magukat. Gábor eltűnik, majd mindenki meglepetésére gyomorerősítő Mecseki itókát bocsájt a társaság rendelkezésére, a felületes szemlélő harmonikus, összeszokott kultúrgalerit láthatna, nem is sejténé, micsoda szerelmi belharcok és melodramák színtere az összetétel szempontjából is heterogén közösség. Csuhas nem azért búvik el a végre fölkelő, nyári meleget hozó nap elől, mintha álmos lenne, már csak őt nem látjuk, a két hölgy is vihorászva, ruhátlanul jön elő.

– A két pucér cseh nimfával kárpótolta magát – közli Lulu, a két lány sikongatva berohan a vízbe.

– Nudit játszunk, csak a rendőrséget ki ne hívja valaki – morog kedvetlenül az egyik vendéglátónő. A siófokiak szemmel láthatóan szeretnék, ha a füredi talon eltűnne, mielőtt a camping zord öre észre nem veszi, mennyire megszaporodott ma éjjel a banda. Végül Csuhas is láthatóvá válik, kiadja az ukázt: Most pedig mindenki megiszik egy liter kancatejet, aztán megtekintjük Siófok nevezetességeit.

– Jé, a corpus juris átvette a vezetést.

– S ti tūritek ezt, dögészek? Ott, oldalt menjete ki, a művészbejárón, a kerítés és a part közt van egy csik, onnan a szabad strandra juttok – szól az egyik siófoki.

– Mit izgatod magad – arcátlankodik Palcsó.

– Nagy a segged, kicsi az agyad. Ahogy a tegnapi nudizásnál kiderült, a pöcsöd is. Arcod viszont nincs, mert pofátlan vagy – szól rá haragosan Ircsi.

– Ircsi, ez övön aluli humor volt – nevet kicsit álmegbotránkozón Judit –, nem illik nyilvánosan ilyen helyzetbe hozni a fiúkat.

– Ő hozná irtó kellemetlen szituba a vendéglátóinkat.

– Jó, jó, már mindenki kiszökött, nincs semmi baj – nevet Jutka, Palcsó felsülése neki is jólesik, mint mindenkinek, ezt jelzi az egyetemes röhögés.

A füredi, kora nyári orvosbálon

A pompás árkádokkal körbeölelt tér kellős közepén, a gyógykútnál ballag Judit, szőke haja alól merészen ível elő gyönyörű, metszett orra. Iszik tenyérből néhány kortyot a felséges vízből, amely az árkád alatti panoptikum tábláinak tanúbizonysága szerint Jókai Móron, az üdülő emblema-íróján kívül számos magyar és külföldi halhatatlan gyógyulását segítette. Majd ide írják Gábor nevét is – gondolja. Belép a reformkori, tágas terembe, ahonnan eltakarították a menzahodály-jellegre utaló asztalokat, most pontosan olyan minden, mint az Anna-bálok idején, úgy érezhetjük egy napon-éjen át a jóságos professzor-főorvos

jóvoltából, hogy fontosak vagyunk. A vicedirektor-párttitkár meg akarta akadályozni a bulit, örüljenek a kis nyálások, hogy ingyért nyaralhatnak. Az öreg professzor Juditnak azt is megsúgta, hogy a párttitkár aknamunkája következtében utoljára famuluskodhatnak Füreden az orvostanhallgatók tíz hétig. Jövőre már csak huszonegy napos lesz a gyakorlat, és semmi ingyen-nyaralás ráadás. A menzán és a campingben is megszigorodik a létszámel-lenőrzés, ilyen az egész ország, filléreken próbál takarékoskodni, milliárdokat meg elpazarol. Az egész tízhetes gyakorlat jóformán semmibe sem kerül, ráadásul megtérül abban, hogy a medikusok szórakozás közben rengeteget tanulnak, de hát az effajta álszórakozásokra szer a debreceni egyetem is, simán belement a szűkítésbe, ráadásul a párttitkár megtalálta a kicsinyeskedés ideológiai magyarázatát is. De jó annak, akinek van ideje az effajta packázásokra, meg arra, hogy még most is azon kotaljanak, hogy vajon polgári vagy kimondottan arisztokratikus csökevény-e egy kora nyári egyetemista bál, de ahogy az öreg prof keseregve elmondta, az intézmény egy szülőszobát sem képes berendezni, egy szülést fölvenni. Miközben itt van a világhírű szívkörház, a füredi szülő anyákat Veszprémbe kell mentővel beszállítani, mert nincs pénz sürgősségi ellátásra, hülyeségekre persze van – gondolja Jutka. Mint ez a bál is, no, ez az egy tényleg elhanyagolható volna, többbe kerül, mint az egész tízhetes hacacaré – fut át az agyán. Tegnap délután már mint a vert hadsereg tértek haza Siófokról, kora délutánra elfogyott a másnaposságtól ajzott energia, Gábor büntudatosan pislogott rám, Ircsi a vállára borulva aludt a hajón, alig bírtak elvergődni a füredi campingig, én a kórház hátsó traktusán alszom a nővérszálláson – egyedül, még mindig egyedül, édes Istenem. Tegnap még annak örültem, hogy a parancsot Siófokon mindenki teljesítette, a gyerekek hagyták egymást aludni, ma már nyomaszt Gábor aszexuális mulyasága. Luluban is volt annyi jóérzés, hogy nem zavarta az idegen lányok álmát. Gabi... drága Gabi – mondja maga elé –, bizonyos pillanatok varázsát halálos bűn elrontani, ilyenkor, ha nem vigyázunk eléggé, a kárhozát mélyére süllyedünk, más helyzetek természetesen maguktól értetődővé tesznek halálos bűnnek tűnő cselekedeteket is, amelyek reményeim szerint valóban nem történtek meg tegnap Ircsi és Őközötte. Persze biztos vagyok benne, hogy ő tudná a legkevésbé eldönteni, mit kell tennie. Illetve dönteni talán tudna, de látná azt is, hogy mindenképpen valami megfoghatatlan értelmetlenséggomoly felé sodródik, mert fanyalog, nem tudja kiragadni magát a kötelezően magára meresztett-merevített fanyalgásból, mert azt hiszi, muszáj mindig úgy viselkednie, mint egy francia egzisztencialista regényben, Sartre Undorában, amit örökké istenít a drága hülye Lacival együtt, de Lacinak ez magánügye, annak viszont

nem örülök, hogy Óróla kell azt mondanom, hogy az utánzás mindent leegyszerűsít, tönkretesz, no persze, az egész ország 1947 óta egy nagy utánzás, de minnek beköltözni egy Undor című, számomra félig ismert változatban is undorítóvá vált regénybe, életét duplán utánzássá tenni, amely így egzisztencialista undorból szimpla kis fanyalgássá, hogy is mondja Ő nagy előszeretettel: szimplifikálódik. Kimondhatatlanul jó vele, s Ő ugyanezt nem mondhatja el rólam, ha jól is érzi magát velem, én csak egy hangulati tényező vagyok csupán, s bármilyen kellemes is libegni-lebegni szavainak steril áramában, érzékeim állandóan figyelmeztetnek: megállni, különben eljutunk az ő transzcendenciájának legharmonikusabban berendezett közegébe, amely számomra sajnos, lehet, hogy érthetetlen káosz, fanyalgás lesz. Kicsit Schopenhauer-logika, de félelmetes. Dejszen mindezen dolgokra ő is fölhívta a figyelmemet... nem szabad... Ő majd vigyáz... megkérem, óvj meg engem még saját magadtól is, cserébe én védőbástyád leszek, anélkül hogy gondoskodásom mocsárba húzna, te megvédsz önmagadtól is, én pedig megvédelek téged ettől a szörnyű világtól, hiszen te a szelídebb változatokhoz is túl érzékeny, törékeny vagy.

Nekem kell cselekednem, félredobva a szokásokat, mintha én lennék a fiú és ő a szemérmes szüzleány, vajon... föl se merem tenni a kérdést, csoda lenne, hiszen szép, okos, túl szép, túl okos, s ezért mégse lenne csoda, s ezért is kell nekem lépnem, különben mindketten elkárhozunk, lezárul az út a megfoghatatlan felé, amelyben pedig bízunk kell, hiszem, mert képtelenség...

Pont ekkor lépett be Jutka a lampionokkal feldíszített belső teremrészbe. Az árnyak mintha intuíciójának megelevenedett szörnyei lennének.

Nem vagyok-e önző, hiszen fiatalabb nálam majd négy évvel, érzem, számomra ő az utolsó lehetőség, előtte még minden nyitva áll... Milyen furcsa, elérkezett a döntő pillanat, s úgy tűnik, mintha a kiégés s egy kiszámított, halálfélelmeiktől terhes felajzott állapot között kellene választanom, pedig én... igen... boldog szeretnék lenni, egy fiú kellene, aki végre megszólaltatja rejtett gondolataimat, éppen ez a félelmetes, mintha a képmásom lenne, s én meg a tükörképe... a harmadik veszély, amire csak akkor döbben rá az ember, amikor már késő, jóvátehetetlen, ahogy a cinikus Lacika mondaná, irreverzibilis folyamatok mennek végbe a lelkünkben...

Ekkor kérte föl Lulu, a helyzet kísértetiesen ismerős, mintha gyermekkori emlékeinek egyike került volna elé élesen, a pofák egyre közelebb kerülnek hozzá, a közérzete a hideg márványpadlóra húzná, ez a tudathasadás, tudja, hogy minden rémlátomás, s mégis, mintha sokkal valóságosabb lenne, ott is táncolnak, keringőt, csipkéket lát, biedermeiert, bécsi módit, ugyanakkor egyesülni szeretne az

egyre növekvő alakokkal, be akarja fogadni őket, de ez lehetetlen, mintha tudata lázadt volna föl képzelt szörnyei-életre keltésével, s kilökte volna őket, és most mind-egyik a tüdejére nehezedne, csak egy fix pontot adj, Istenem, ami mindent megcáfol, igen, beleszédül Lulu karjaiba, segít kereső ajkainak, s hagyja vezetni magát, így már jobb. Minden elsötétül, s valami undorítóan puha, ez már kézzelfogható, a blúzának gombjain siklik végig. Sikoltva löki el magától az extázisban s győzelme biztos tudatában egyre követelőzőbb Lulut, feltépte a bálterem ajtaját, kirohant a folyosóra, ahol Gábor sétált, megragadta mindkét vállát, a fiú mesterkéltséggel mérte végig.

– Ha félsz tőle, miért kokettiroztál vele?

– Mindent megmagyarázok, csak gyere – s ráripakodott a tanácstalanul, bambán sündörgő Lulura: – Tűnj el, nincs szükségünk elefántra!

Lulu volt olyan éles eszű, hogy belássa: a partit elvesztette, s ami még rosszabb, a tévedésből kapott csókot senki se látta, az előző félreérthetetlen kidobási jelenet viszont Ircsi, Laci, Csuhas, Georges és Palcsó jelenlétében játszódott le, akiket a kiabálás a folyosóra csalt. Hogy mentse, ami menthető, ügyes, látványos, fél térdre ereszkedős bocsánatkérést akart improvizálni, de Jutka megismételte felszólítását, így jobbnak látta elvonulni. Csuhas, aki biztosra vette barátja diadalát, tátott szájjal meredt hol Jutkára, hol Gáborra, a többiek nem is túlságosan elítélendő kárörömmel nézték a Götterdämmerungot.

Judit átölelve Gábor vállát, magához húzva elvonszolja őt a tömegből ki a szépen világított, esti Gyógy tér karéjába, a többiek kíváncsian lesnek utánuk, s látják, ahogy Judit egy futó csókot nyom Gábor arcára, s két tenyerébe fogja a fejét, nézi. De a levegőben lógó csók helyett azt kérdezi:

– Nos – int közben a többiek felé –, ki van elégítve a hiúságod?

– Mire gondolsz? – így Gábor sértődött.

A napfelkelte pírja, avagy a Balaton mindent elrendez

Jutka hirtelen hangnemet váltott, s behízelt hangon, szinte könyörögve szólt:

– Gabikám, te mondtad, hogy vannak bizonyos helyzetek, amikor a cselekedetek elvesztik jellegüket, s valamiféle elnéző ködfátyol lengi körül vonalaikat. Azt hiszem, egy ilyen buli az említett szituációk tucatját termeli. Tehát, ha általánosan szemléljük is, amnesztiát kaphatok. S ha leszűkítjük vizsgálódásaink tárgykörét az én esetemre, neked meg kell értened.

Szokásaik ellenére a Jókai utcán fölfelé kapaszkodván, a vörös téglatemplom köré rendeződött másik városközpontot is elhagyva, a hegyek felé haladnak, a Balatonnal ellenkező irányba. A felfelé kapaszkodó sötét utcák az engesztelődés felé vezetnek.

– A sötét, piszkos, megrongált lépcsőház, a leszakadt korlát, egy udvarra becsapódott gránát a légiriadók pánikját idézi. Egy lakás szalonjának küszöbén mintha megtörne a varázs. Az ajtó kinyílik, s megjelenik a német tiszt. A Wehrmacht almazöld, snájdig egyenruháját viseli, elfogódottan elrebegett Guten Tagjára a szőke, metszett orrú gyönyörű asszony szinte barátságosan válaszol. Alapvetően semmi rendellenesség nem volna ebben a látogatásban, szabályszerűen be voltak mutatva egymásnak formálisan is négy-öt éve, a háború legelején az asszony apjának egyik estélyén, a probléma csupán annyi, hogy egy német tiszt vendéglátóját, még ha nem is SS-ről van szó, ezekben az időkben halálos veszély fenyegette. Kemény, katonás léptek hallatszanak. Az asszony intése a függöny mögé parancsolja a tisztet, ő pedig egészen előre menve a bejáratig, fogadja az újabb vendégeket. Idősebb, kemény tekintetű, kövér, tányérsapkás orosz tiszt, pasla, sáfrányszínű kabátban két viharvert usankás közlegény kíséretében. A szép háziasszony anyanyelvükön elhangzó válaszával egészen felderültek, eszükbe sem jut, hogy kételkedjenek szavaiban, s szemmel láthatóan nem először találkoznak. Udvarias búcsú, s a távolodó, halálszagú lépteket elnyeli a lépcsőház sötétje.

Az almazöldruhás tiszt előlép a függönnyel elzárt lakrészből, hálálkodását elutasító kézmozdulat inti le.

„Szívesen segítettem, de arra kell kérnem, hogy távozzon.”

„De asszonyom, már ne haragudjon, a közeli életveszély szókimondóvá tenné önt is, hisz az első orosz, s a lépcsőházban igen csak sokan vannak most, helyben agyonlő vagy agyonver.”

„Rendelkezésére bocsátom atyám ruhatárát, az egyenruhát itt hagyhatja. S itt van egy igazoló okirat, az egyik főkomenista írta alá, csak a nevét kell beírunk.”

„Az első igazoltatásnál lebukok, még ha igazolványt is ad. Csak németül és angolul beszélek.”

„Nézze, önnél fegyver van, joga van hozzá élete védelmében, hogy más hangon beszéljen velem, de ha megmaradunk a szalonstílus mellett, távozásra szólítom föl, ezért nem szabad megharagudnia. S tulajdonképpen joga van arra, hogy kényszerítsen, a múlt...”

„Erőszakoskodásról szó sem lehet, a múltat elfelejthetjük, de ha követelek is, nem azért, ami köztünk történt, hanem mert az ön szeme mást ígért nekem még

azon a tegnapi estélyen is, amikor még ezek a gyilkosok nem voltak itt – int az imént eltávozott oroszok után.”

„Saját életemet nem félted, de ha én meghalok, a gyermekemet”, int a függöny felé, nem is sejtve, hogy az a szőke kislány mindent hall, vagy hallani, érteni vél, „a gyermeket, a gyerekün-, gyermekemet halálos veszélynek teszem ki, s mindenkinek csak a saját életét van joga kockáztatni.”

„Az ön orosz tudása s apjának múltja lehetővé tenné, hogy távol tartsa a kíváncsiskodókat, s én, bocsássam meg, de félek a haláltól.”

„Wolfgang, én megértem önt, sőt szinte öngyilkosság s aszkézis az, amit teszek, hiszen az ön halálával életem értelmét veszti. Imádom önt, higgye el, de a gyermekem lelkét nem fertőzhetem meg azzal, hogy egy számára most is idegen férfit – elnézést – fogadjak lakásomba, aki azt a nyelvet beszéli, amelyet nagyapjának gyilkosai, s azt az egyenruhát hordja. Ő nem tudja, hogy ez nem csukaszürke SS, csak Wehrmacht, ahogy az oroszoknak, akiket joggal gyilkosoknak nevezett, szintén mindegy. Német, egykutya. De hát mit tettek önök velünk, magyarokkal? Velük közösen belekényszerítettek minket ebbe a szörnyű végkifejletbe, erről koldul majd az ország. És mit tettek a gyermek nagyapjával az ön honfitársai? Haláltáborba vitették, mert zsidónak született. A gyerek ugyanúgy nem tesz különbséget.”

„És meddig titkolózik előtte? Akár rólunk, akár arról, hogy az ön anyjának családja is német, köztük volksbundistákkal?”

„Nem tudom. Ő csak azt látja, hogy maga egy azok közül, s ön is tudja, hogy egy gyereknek nem lehet magyarítani. És azok, abban a másik undorító egyenruhában, előbb-utóbb visszatérnek, és nem érik be udvarias válaszokkal. Ha ezek rendesebbek is voltak, jönnek mások, akik nem lesznek ilyen szelídek és hiszékenyek. S úgy érzem, ezek mind megvadulnak majd, nem néznek Istent, se embert. Én pedig anya vagyok, s minden emberi érzésem gyermekem jövőjének függvényében létezik. Ismétlem, kényszeríthet, én föl nem adom, de ha kérhetek valamit, azt kérem, menjen, menjen, menjen.”

Az utolsó menjent alig bírta kimondani, mikor a fiú, anélkül hogy átöltözött volna a felkínált civil ruhába, elindult lefelé, és az asszonynak vissza kellett tartania magát, nehogy visszahívja. Szinte hallotta a reccsenést s a halálüvöltést, maga előtt látta a rémképet, amely csak másnap reggel vált még borzalmasabb valósággá. Az értelmetlenség, a halál, a félelem külön-külön lebénytotta maradék öntudatát – fejezte be az elbeszélést Jutka.

Szembefordul Gáborral:

– Figyelj, most ne hallgass! Tedd föl a kérdéseket, amit akarsz. Jól vigyázz, ne hallgass most, hamis tapintatból sem, drága.

– Ha jól értem, édesanyád volt a szőke nő, aki halálba küldte a te életed féltése miatt az apádat. S bár nem sok köze volt azokhoz, akik a nagyapádat megölték...

– Gábor, mondjuk ki: neki, feltételezett apámnak semmi köze nem volt azokhoz, akik a nagyapámat megölték. Anyám, ha nem a képzeletem egészítette ki ezt az egészet utólag rémtörténétté, saját büntudata szerint kiszolgáltatta apámat azoknak, akiknek most mi vagyunk kiszolgáltatva. Akkor most ki vagyok én?

– Nem kérdezted meg édesanyádat?

– Nem, mert nem érted? Tudom, a múlt körülvesz, bizonyos mértékig meghatároz minket, én tudom, vagy tudni vélem, amit tudok, nincs jogom ítélkezni fölötte. Ám nem szabad, hogy megfojtsan minket az a múlt, amihez, értsd meg, én végre megértettem, nekünk akkor sincs semmi közünk, ha egyébként van közünk a szüleinkhez, a honfitársainkhoz. Nekünk, érted, Gábor, nekünk, Barna Gábornak és Vértes Juditnak nincs mit egymásnak megbocsájtani! Mert semmit sem vétettünk. Ne hagyjuk, hogy megfojtsanak bennünket akár a szüleink is, a félig, maguk számára tán jogos, de a mi szempontunkból hamis büntudatukkal. Illetve – neveti el magát, azt kellene megbocsájtanod, hogy elbambulva azt hittem Luluról a táncparkettán, hogy te vagy az, mert belerévültem a múltba, s hagytam, hogy megcsókoljon, azt már nem, hogy a mellemhez nyúljon, mert akkor leesett a tantusz, hogy ez nem lehetsz te... Látod, a múlt megint csak bajba kevert.

Leszegett fejjel róják az utcákat, a hegyoldalban járnak, távolról sötéten sejlik, a felhők alól előbukkanó fehér telihold fényében egyszer csak látszik is a Balaton. Zaklatott idegeik játéka a Balaton teljes pompájú kibontakozásával egyszerre hallgatott el. Leültek a partra, s kivárták a pirkadatot, fölöttük a kertek, a semiramisi füredi függőkertek, körülöleli őket a Tagore sétány és a feketéből, majd gyöngyszürkéből egyre kékebbre váltó Magyar Tenger nagyszerűsége, amely a róla szóló legszebb kommentárokat, ódákat is lepipálja. Jutka törte meg a csendet.

– Tudod, én a háború utolsó évében születtem. Tudatalatti emlékek? Képzelet? Valóság? De nem is az. Én nem védekezésképpen meséltem el neked, hanem mert remélem, most már a tiéd is. Neked adom.

A napfelkelte pírja a büszke szűz örömmámorát idézi ezúttal, a halk csobogás kísértésbe ejt, mint a halál felé csábító szirének zenéje. A balatoni nimfák két különmű Odüsszeusza azonban bármennyire is tudta, hogy csak Istennél a megoldás és a kegyelem, azzal is tisztában volt, hogy most már nem szabad semmit kimondani. Csak nem megszólalni, gondolta Gábor, s az alkalmas pillanatban végre ő karolta át először Judit vállát, megvárta, míg a derekára fonódik a pehelykönnyű kar, csipőjére simul a kéz, aztán Jutka keze is Gábor vállára csúszik, aztán már csak a kezek fonódnak össze, szembefordulnak, és megtörténik végre, amire Jutka már az első napon, az első pillanattól kezdve vágyott.

